

1.

'I'm the definition of it'

HUSTLING

Laat ik beginnen met wat zelfs zijn grootste bewonderaars misschien niet weten: JAY-Z is een vooruitziende theoreticus op het gebied van Amerikaanse geschiedenis. Nee, hij heeft ons idee van de Nieuwe Wereld niet gevormd na diepgaand onderzoek. Hij heeft ons niet, zoals Voltaire, een *philosophie de l'histoire* voorgeschoteld. Hij heeft geen nieuwe interpretatie van de Amerikaanse Revolutie naar voren gebracht. Ook heeft hij geen schitterend nieuw inzicht in de Burgeroorlog geleverd. Maar hij heeft wel een geschiedenistheorie opgesteld, die hij in zijn kunst en carrière op luisterrijke wijze heeft verkend: hustlen, dealen. Jay liep minstens een decennium voor op Pulitzerprijswinnaar Walter McDougall, die in zijn boek *Freedom Just Around the Corner* uit 2004 beweert dat *hustling* het centrale motief is van de Amerikaanse geschiedenis, de grootste gemene deler van het Amerikaanse karakter.

In zijn verkenning van het nationale landschap wendt Mc-

Dougall zich tot literaire grootheden van lang geleden, zoals Herman Melville, Mark Twain en Willa Cather, en tot recentere schrijvers als William Saffire om zijn bewering te onderbouwen dat Amerikanen ‘de neiging hebben om hustlers te zijn’. Dit betekent volgens McDougall niet dat Amerikanen ‘een karakter hebben dat anders is of slechter dan dat van andere menselijke wezens’, maar dat ze ‘meer gelegenheid hebben gehad hun ambities na te streven, op vuile manieren of eerlijke, dan enig ander volk in de geschiedenis’. Hustlen heeft zeker een bepaalde dualiteit, een goede en een slechte kant die worden bepaald door de vorm van de activiteit en de morele omgeving waarin deze wortelt en tot bloei komt. Aan de ene kant, zo schrijft McDougall, had Melville volkomen gelijk ‘om Amerikanen af te schilderen als hustlers in de zin van op-de-borst-kloppers, vrijbuiters, soms oplichters en zwervers die zichzelf telkens opnieuw uitvinden’. Aan de andere kant spreidden hustlers ook positieve kenmerken ten toon, als ‘bouwers, doeners, regelaars, dromers, harde werkers, uitvinders, organisatoren, technuten en een bijzonder genereus volk’.

McDougall laat zorgvuldig zowel de glorie als het leed zien van het dealen, de deugden en de ondeugden. Maar volgens mij kiezen enkelen van de meest prominente verdedigers van het Amerikaanse zelfbeeld, of het nu rechtse christenen zijn of geestdriftige nationalistes, uitsluitend voor het dealen als een positief voorbeeld van onze moed en ons doorzettingsvermogen. Vaak steunen zij twijfelachtige Amerikaanse ondernemingen en onwettige avonturen waar ook ter wereld die gedreven worden door imperialisme en een verontrustende honger naar macht over de wereld. Het is een nationaal karaktertrekje dat wordt toegejuicht door zijn felste verdedigers. Maar dat hustlen wordt door de

slachtoffers, zowel aan vreemde kusten als die in onze eigen achtertuin, terecht beschouwd als de dreigende kant van de Amerikaanse ideologie. Zij buiten de natie hebben de zweep van het Amerikaanse imperialisme op de rug gevoeld. Zij dichterbij huis zijn in het gezicht geslagen door een natie die witte hustlers prijst, maar beoefenaren van hetzelfde vak met een donkerder huidskleur veracht.

Voordat we kunnen begrijpen wat JAY-Z aan hustling heeft gedaan en hoe hij twee andere culturele iconen heeft geïnspireerd, moeten we inzien wat hustlen heeft gedaan met zwart Amerika.

Zwart hustlen wordt al veracht vanaf het moment dat zwarte mensen veracht worden en zwarte intelligentie in twijfel wordt getrokken. De wortels van zwart hustlen liggen diep in de slavernij, waarin door zwarten verrichte arbeid grotendeels werd uitgevoerd onder toezicht van witte mensen. Zwarte mensen hadden zeer weinig tijd en ruimte voor zichzelf om te genieten van hun inspanningen of leven. Ze bleven letterlijk buiten de boeken, aan de rand van de witte samenleving. De meeste dingen die ze voor zichzelf deden, zoals trouwen, waren illegaal en lezen was in potentie dodelijk. Zelfs toen zwarte mensen bevrijd waren, bracht Jim Crow nieuwe soorten beperkingen met zich mee. Jim Crow was de stereotiepe, onopgeleide zwarte man uit een negentiende-eeuws liedje, van wie de naam is geleend om de raswetten mee aan te duiden ten tijde van de segregatie in de Verenigde Staten (1876-1965). Zwarte mensen kregen geen toegang tot hetzelfde onderwijs, werk en andere sociale goederen en diensten die voor de witte bevolking wel beschikbaar waren. Zwarte geleerden richtten daarom vrijwilligersverenigingen op

voor wederzijdse hulp, zoals sociale clubs en broederschappen. Ook riepen ze religieuze en burgerlijke organisaties in het leven om hun minder fortuinlijke lotgenoten een kans te geven. Maar ondergrondse en informele netwerken van gelijkgestemde ambitieuze burgers die niet goed onderwezen of welvarend waren, gedijden eveneens. Deze mensen worstelden om te overleven dankzij een heleboel onwettige bezigheden in de ondergrondse economie: illegale loterijen en drank tijdens de drooglegging, helen, gokken, chantage, drugs dealen, seks verkopen en andere clandestiene praktijken.

Hustlen door Afro-Amerikanen was deels een poging de Amerikaanse Droom waar te maken die door de witte massa werd rondgebazuind. In 'Oh My God' uit 2006 claimt JAY-Z die droom. Hij is niet zomaar een hustler, maar hij rotzooit met het verhaal over hustling en geeft zich daarin over aan een soort meta-hustling. Jay vertelt het verhaal dat zijn eigen verhaal als manifestatie van hustlen roemt. Het nummer wordt ook een kanaal voor aard en doel van hustlen. Zijn verhaal is zowel representatief als uniek; zowel specifiek als universeel. Het feit dat hij zwart is, geeft nog meer kleur aan het drugsdealverhaal over het opklimmen van de bodem tot aan de top, om de Amerikaanse Droom te vervullen en, zoals de titel suggereert, zijn goddelijke bestemming.

*So if this is your first time hearing this
 You're about to experience someone so cold
 A journey seldom seen, the American dream
 From the bottom to the top of the globe they call me Hov.*

In 'American Dreamin'" uit 2007 is JAY-Z's verteller gefrustreerd. Zijn plannen om de Amerikaanse droom via een hogere educatie

te krijgen zijn verpest. In het geval van de verteller en die van zijn gelijken, worden dromen verwezenlijkt door te hustlen, omdat onderwijs geen optie is, de tijd dringt en eten en andere bronnen schaars zijn.

*This is the shit you dream about
 With the homies steaming out
 Back-to-back, backing them Bimmers out
 Seems as our plans to get a grant
 Then go off to college, didn't pan or even out
 ...
 Mama forgive me, should be thinking about Harvard
 But that's too far away, niggas are starving.*

Net als bij Jay's hustler zijn de levens van zwarte mensen gevormd door beperkingen op het gebied van sociale mobiliteit, economische voorspoed, werkgelegenheid en onderdak. Sommige Afro-Amerikanen zijn ondanks deze beperkingen goed terechtgekomen, omdat ze geweldige netwerken hadden waaruit ze steun en aansporingen kregen. Eind negentiende, begin twintigste eeuw, bouwden zwarte mensen sterke zwarte bedrijven op en stabiele zwarte scholen in geheel zwarte buurten. Zij die tussen wal en schip raakten, zoals Jay's verteller in het huidige Amerika, werden vaak in de steek gelaten en moesten zichzelf maar zien te redden. Het was al moeilijk genoeg voor geestelijk stabiele of welvarende zwarte mensen om te overleven in een cultuur die zwarten altijd en overal onderdrukte. Het was voor zwarten zo goed als onmogelijk om het zonder formele opleiding of hogere sociale status te maken in de ondergrondse economie.

De wrede klassenscheiding tussen de minderbedeelden en de

rijke Afro-Amerikanen bestaat nog steeds. Er liggen grote krachten op de loer die de arme zwarten pijn kunnen doen. Momenteel doen zich grote verschuivingen voor in de economie, die steeds meer opschuift van productie naar de dienstverlening. De kenniseconomie groeit, evenals de verbreiding van automatisering die menselijke arbeid vervangt. De groeiende dienstverlening vraagt om intensieve training. En op de openbare scholen vindt opnieuw segregatie plaats. Deze omstandigheden maken werken in de ondergrondse economie onvermijdelijk, de beste van de slechtste mogelijkheden.

De Afro-Amerikaanse hustle heeft minstens drie betekenissen. Op de eerste plaats beschrijft het een situatie en een conditie. Net als Immanuel Kants *Ding an sich* is het het ding op zich, het spel, de hustle. (Zoals Jay zei, 'You can't knock the hustle,' en toen hij dat in 1996 zei, was zijn hustle rappen, terwijl zijn 'baan' het dealen in drugs was.) Op de tweede plaats drukt het als werkwoord een activiteit uit, het uitvoeren van de hustle. En op de derde plaats wordt de hustler ermee bedoeld, de uitvoerder. De hustle, de situatie, de toestand, is waar zwarte mensen in terecht komen als hun bronnen, hun mogelijkheden, uitgeput zijn, hun toegang tot rechtmatig te verkrijgen goederen zeer beperkt is, hun vermogen sociale en educatieve gelijkheid te ervaren enorm gekortwiek. Hustlen is het voornaamste redmiddel voor hen aan wie systematisch de voordelen en de opbrengsten van de samenleving worden onthouden. Hustlen wenkt hen die zijn uitgesloten van voorrecht en macht. Hustling, de handeling, de uitvoering, wordt omarmd, omdat het vaak de enige verlichting is van economische nood. De hustler is vastbesloten niet in stilte te lijden en maakt van ellende een kans.

In 'Dope Man' uit 1999 klaagt Jay's tengere verteller een racis-

tische samenleving aan vanwege het vernietigen van zwarte dromen over opleiding en beroepssucces. Ook beschuldigt hij de samenleving van het overspoelen van zwarte buurten met drugs, waardoor hij en al die anderen in zijn situatie nauwelijks een andere keuze hebben dan hustling.

*A-hem, I'm a prisoner of circumstance
 Frail nigga, I couldn't much work with my hands
 But my mind was strong, I grew where you hold your blacks up
 Trap us, expect us not to pick gats up
 Where you drop your cracks off by the Mack trucks
 Destroy our dreams of lawyers and actors
 Keep us spiralin', goin' backwards.*

Net als Jay's verteller in 'Dope Man' krijgen arme, zwarte jongeren gewoonlijk te maken met enorme ongelijkheid. Een kleine kans op een goede opleiding en een goede baan brengt hen in groot gevaar. Sociaal wetenschappers als Tatiana Adeline Thieme tonen aan dat jonge mensen in het Midden-Oosten en Afrika die met dezelfde problemen te maken krijgen, gevangenzitten in een situatie van *waitthood*, 'wachtheid', tussen jeugd en volwassenheid. 'Wachtheid' is een periode van kunstmatig verlengde puberteit.

De economische en sociale krachten die vooruitgang tegenhouden dwingen sommige jongeren deel te nemen aan de ondergrondse economie. Het tragische hieraan is dat dit onder de Amerikaanse zwarte jeugd maar al te vaak niet de uitzondering, maar juist de regel is. Aan hen wordt iedere kans onthouden om een stabiele volwassenheid te bereiken. Vaak wordt gedacht dat ze minder steun waard zijn die andere jongeren wel ten deel valt

om mijlpalen te bereiken. In plaats daarvan is er voor veel zwarte jongeren een weighthood: er rusten zware economische en sociale lasten op hun schouders die voorkomen dat ze zich verheffen.

Hun situatie wordt verergerd door nog een factor: uit onderzoek blijkt dat zwarte jongeren vaak als ouder worden beschouwd dan ze zijn, dat pubers al vaak als volwassenen worden gezien. Ze worden zwaarder bestraft voor wangedrag en zogenaamde sociale overtredingen en lijden onder gevolgen die gewoonlijk zijn gereserveerd voor volwassenen. Dus terwijl hun vooruitgang belemmerd wordt, wordt Amerikaanse zwarte jongeren zonder enige ondersteuning of vorming volwassenheid opgedrongen. Vaak worden ze ingekapseld door een samenleving die hen probeert te vermorzelen, een ondergronds bestaan dat hen blootstelt aan hoge risico's, en een cultuur die hun zwart-zijn veracht. Zwarte jongeren worden bij hustling betrokken omdat het niet anders kan. Ze hustlen om in leven te blijven en de hustlers onder de zwarte jongeren worden zowel beschimpt als vereerd. Eigenlijk zijn het koorddansers op de grens tussen concurrerende terreinen. Ze balanceren tussen rivaliserende mogelijkheden op scholen die hen liever kwijt dan rijk zijn, rechtsstelsels die hen stigmatiseren, en undergroundculturen waarin ze vermoord kunnen worden.

Positief, wettig, legaal hustlen door zwarten kan worden aangeduid als *bright hustling*, 'helder hustlen', zichtbaar hustlen. Het omvat een breed scala aan activiteiten: scheppen van verschillende inkomstenbronnen, verhuur van een kamer in je huis, passief inkomen verdienen door te investeren in onroerend goed, openen van een winkel, banken bouwen, bloed geven voor geld, een app ontwikkelen voor mobiele apparaten, promoveren aan een universiteit, prof worden in een sport, advocaat worden, of arts, ingenieur, dames- of herenkapper, fabrieksarbeider of accountant

en domweg alles doen wat in je macht ligt om vooruit te komen. Intellectuele prestaties bieden de grootste kans om geliefd en vereerd te worden, bloeiend in de felverlichte arena van de gezonde culturele onderneming. Er is natuurlijk geen enkele garantie dat die prestaties worden erkend in de heersende trend. Zwarte mensen hebben altijd hun recht moeten verdedigen om doorzetters te zijn. Zelfs legaal hustlen wordt vaak gezien als een intrinsieke bron van problemen.

Lange tijd, vooral ten tijde van Jim Crow, werd dit bright hustling beschouwd als ontregelend voor de witte samenleving. Bright hustling bloeide vaak als een heldhaftige aanklacht tegen sociaal onrecht, aangezien het witte volksdeel zijn uiterste best deed om er een einde aan te maken. Bright hustling werd zelfs vaak beschouwd als niet minder dan misdadig. Zwarte mensen met doorzettingsvermogen en ambitie werden gezien als arrogant en respectloos. Ze moesten zich schuldig voelen over hun streven naar eerlijk werk en een rechtvaardige beloning. Deze bright hustlers werden beschouwd als morele verraders en misdadige anarchisten. Het idee dat zwarte mensen hun eigen bedrijven konden oprichten en succesvol konden zijn, omdat ze er de hersenen voor hadden, maakte sommige witte mensen oneindig kwaad. Rechtmatig streven van zwarten had net zo goed onwettig kunnen zijn. De witte samenleving probeerde zo veel mogelijk voorspoed van zwarten onwettig te verklaren en waar de wet niet aan de witte kant stond, werd geweld gebruikt. Het opmerkelijke succes van zwart ondernemerschap in Tulsa, Oklahoma, in 1921 in een wijk die 'Black Wall Street' werd genoemd, riep buitengewoon wit geweld op. Witte bendes gebruikten vuurwapens, brandbommen, explosieven en zelfs vliegtuigen om de toen welvarendste zwarte gemeenschap te verwoesten.

De onwettige, illegale, ondergrondse dimensies van zwart hustlen kunnen wel *blight hustling* worden genoemd, ‘duister hustlen’. Behalve de illegale ondergrondse activiteiten die hierboven al zijn genoemd, zijn dat veel onschuldiger illegale handeltjes als het verkopen van ‘*loosies*’ (sigaretten per stuk) uit pakjes zonder belastingzegel, een activiteit die in 2014 in New York City heeft geleid tot het doodschieten van Eric Garner door de politie, en het verkopen van illegale kopieën van cd’s en films, zoals Alton Sterling deed in 2016 voor een winkel in Baton Rouge, voordat hem hetzelfde lot trof als Garner. Dit is het soort hustlen dat wordt gedaan op de straathoeken van de cultuur, als andere wegen zijn afgesneden.

Tussen bright en blight hustling ligt nog *straat hustling*, ‘plaatshustlen’, waarmee een veel ambiguër soort activiteit wordt bedoeld. Plaatshustlen gebruikt vage plaatsen – de straat, een leegstaand appartement, de vuilnisbelt, een grasveld – als het toneel voor de dagelijkse strijd om te overleven. Het is op deze en andere plaatsen waar mensen bijvoorbeeld weggegooide flessen verzamelen en drankblikjes en ander metaal en inruilen voor geld. Hier vinden ze ook tijdelijk onderdak. Hier verzamelen ze restjes weggegooid eten. Of ze maaien het gras of leggen zoden tegen een beloning die niet aan de belastingdienst wordt opgegeven. Dit alles gebeurt buiten beeld en buiten formeel werk. Het doet zich voor in een geïmproviseerde, softe, ondergrondse economie die informeel is, maar beslist niet vreselijk illegaal. ‘Plaats-hustlers’ moeten vaak vrezen voor voortdurend precariaat (een samentrekking van ‘precair’ en ‘proletariaat’), dat wil zeggen dat hun deelname aan het arbeidsproces onzeker is en hun middelen van bestaan onbetrouwbaar zijn.

JAY-Z’s hustling heeft twee kanten. De eerste is dat Jay over

zijn dagen als hustler rapt, waarmee hij zijn voormalige illegale activiteit en het onrechtmatig verkregen geld dat hij met die onwettige handel verdiende, tot onderwerp maakt van zijn hedendaagse hustle. Als het hooggerechtshof kan verklaren dat bedrijven personen zijn en dat geld spraak is, dan heeft Jay gelijk als hij eist, 'Wij kunnen praten, maar geld praat, dus laten we praten over geld,' en erkent dat:

I'm not a businessman; I'm a business, man!
Let me handle my business, damn.

Dat is het credo van de hustler in een uitgekookt couplet.

De tweede kant is dat Jay de overgang heeft gemaakt van de ondergrondse naar de bovengrondse economie en dus hustling voor zichzelf en anderen als hijzelf, heeft bevrijd. Op zijn eigen manier van bright hustling, heeft Jay zich niet alleen herhaaldelijk tot hustling gewend voor artistieke inspiratie, ook is hij een getalenteerde vertaler geweest van de harde behoeften van blight hustling. Hij heeft gesteld dat hustlen nu eenmaal voor moet komen in een land waarin zwarte inwoners als wegwerpartikelen worden beschouwd. Maar hij is ook zo zorgvuldig om zich te beklagen over de rampzalige schaduwzijde van hustling. Vaak heeft hij zich ambivalent getoond over het leven als hustler. Hij spreekt over het schuldgevoel dat gepaard gaat met het husselen om te overleven. In 'Regrets' uit 1996 zegt Jay's verteller:

Coppers was watchin' us through nighttime binoculars
 ...
Make me wanna holler back at the crib in the sauna
Prayin' my people bailed out like Time Warner